

הלכות עירוב תבשילין / הרב חננאל עמי ישראל זיני

מהו עירוב תבשילין

- א. מדין תורה מותר לבשל ולהכין מיום טוב לשבת, אלא שאסרו חכמים לבשל מיום טוב לשבת, אם לא על ידי עירובי תבשילין. ואיסור זה הוא משתי סיבות: כדי שלא יסמוך אדם על שאריות האוכל מיום טוב לשבת, אלא ידאג לסעודה מכובדת לשבת. וכדי שיזכור כל יהודי שאפילו לשבת אסור להכין ביו"ט, וקל וחומר שאסור להכין ביו"ט ליום חול.
- ב. עירוב התבשילין נעשה באופן שבו, מתחיל אדם לבשל מערב יום טוב לשבת, וכך הוא יכול להמשיך לבשל ביום טוב.
- ג. אף מי שאינו צריך לבשל, צריך לערב, מפני הדלקת נר שבת, וחימום אוכל, והכנות אחרות שאדם עושה לשבת מבלי משים. ואף בלי כל אלו, מצוה לערב, ואין זו ברכה לבטלה.

על מה מערבים

- ד. לכתחילה יש לערב בתבשיל שיש בו כזית, ובלחם שיש בו כביצה. ומכל מקום בדיעבד, אפילו אם עירב בתבשיל בלבד – מותר.
- ה. שיעור זה הוא לכל הסועדים, בין שיהיה אדם אחד, בין שיהיו אלפים.
- ו. התבשיל אינו חייב להיות מבושל דווקא, אלא אף אם הוא צלוי או מעושן, נחשב כתבשיל.
- ז. התבשיל צריך להיות ראוי לאכילה עם לחם, ולכן מאכלים כגון דייסה ואורז, לא ניתן לערב בהם.
- ח. כיון שעירוב תבשילין זו מצוה, לכתחילה יש לקחת מאכל טוב, ולא שאריות מתחתית הסיר. וכן יש לכתחילה לקחת לחמניה שלימה, ולא פירור כלשהו.

כיצד מערבים

- ט. בערב יום טוב, לוקח אדם את התבשיל ואת הלחם, שם אותם בצלחת או בקופסה, ואוחז בה ומברך: "בא" אמ"ה אשר קדשנו במצוותיו וצונו על מצות עירוב".
- י. לאחר הברכה יש לומר את הנוסח הבא (נוסח זה או נוסח דומה, נמצא בכל המחזורים): "בדין עירובא יהא שרי לן לאפויי ולבשולי ולאטמוני ולאדלוקי שרגא ולמעבד כל צרכנא מי"ט לשבת" [תרגום: בעירוב זה יהיה מותר לנו לאפות ולבשל ולהטמין ולהדליק את הנר ולעשות כל צרכנו מיו"ט לשבת].
- יא. לאחר מכן, יש לשמור את העירוב שלא יאכל ולא יאבד לפני השבת.
- יב. נוהגים לאכול את העירוב בסעודת שבת בבוקר, ולבצוע את המוציא מהלחמניה של העירוב, כיון שנעשתה בה מצוה אחת, טוב לעשות בה מצוה אחרת.
- יג. מי שנזכר לערב באיחור, מותר לערב עד 13 דקות לאחר השקיעה, ובתנאי שלא התחילו הציבור את תפילת ערבית (באמירת "ברכו").

עירוב שנאכל או אבד

- יד. מי שנאכל עירובו, יכול לסמוך על העירוב של הרב המקומי, או של כל אדם אחר שעירב וזיכה לאחרים באופן הנכון (כפי שיפורט בהמשך). אך אם אין לו על מי לסמוך, צריך לנהוג כפי שיפורט בסעיפים הבאים.
- טו. אם בטעות נאכל העירוב או שאבד, לפני שהכין אדם את צרכי השבת, אסור לו להכין צרכי שבת (ואפילו להדליק נר שבת) אלא אם כן נשאר מן העירוב כזית.
- טז. אם התחיל אדם לבשל, ונאכל העירוב, מותר לסיים את התבשיל שהתחיל.
- יז. אם נאכל העירוב עוד לפני שאכל אדם את סעודות היום טוב, יכול לשמור את אותן הסעודות לשבת, ולבשל ליום טוב עצמו.

מי שלא עירב

יח. מי שלא עירב מפני ששכח או שטעה, יכול לסמוך על העירוב של הרב המקומי, או של כל אדם אחר שעירב וזיכה לאחרים באופן הנכון. אך אם אין לו על מי לסמוך, או שלא עירב במזיד, או מתוך רשלנות, אינו יכול לסמוך על עירוב של אדם אחר, וצריך לנהוג כפי שיפורט בסעיפים הבאים.

ט. מי שלא עירב אסור לו לבשל כלל, לא לעצמו ולא לאחרים (אפילו בביתם). ואפילו לאחרים אסור לבשל בשבילו, אלא אם כן נתן להם את המצרכים במתנה, והם מבשלים (אפילו בביתו) ונותנים לו.

כ. מותר לאחרים לבשל הרבה, ולתת במתנה למי שלא עירב.

כא. אם נזכר אדם שלא עירב לפני שהכין את סעודת היום ביו"ט, יבשל לסעודה מכל אחד מן התבשילים שתכנן לסעודת היום טוב בכמות גדולה יותר באותו הסיר, וישאיר לשבת. אך אין להכין שני סירים מאותו מאכל, אחד לשבת ואחד ליו"ט.

כב. אדם שהערים ובישל באופן האסור, אסור לאכול מן המאכל בשבת. אך אדם שבישל בטעות באופן אסור, מותר לאכול מן המאכל בשבת.

זיכוי בעירוב

כג. מצוה על הרב המקומי שבכל מקום לזכות את כל העיר בעירוב, לכל מי ששכח, או שלא יכול היה להניח, או שאבד העירוב שלו.

כד. כל אדם יכול לזכות לאחרים (אם הם בתחום אותה העיר), ואין צריך לפרט את מי הוא מזכה, ואף לא להודיע לזוכים, כיון ש"זכין לאדם שלא בפניו".

כה. הסומך על עירוב של אדם אחר, צריך להודיע לו המזכה, שזיכה לו בעירוב. אך הרב המקומי שמזכה תמיד לכולם, לא צריך להודיע לאף אחד, וניתן לסמוך על העירוב שלו.

כו. המזכה לאחרים צריך לזכות להם על ידי אדם אחר, שיגביה את העירוב מן הקרקע טפח (כ-10 ס"מ), כדי לזכות לאחרים.

כז. הזוכה לאחרים, יכול להיות כל אדם חוץ מהאנשים הבאים: אשתו, ילד קטן (פחות מגיל 13), בנו הגדול (יותר מגיל 13) שעדיין סמוך על שולחן אביו, בתו.

כח. לאחר הגבהת העירוב, יברך המזכה את הברכה ויאמר הנוסח שלאחריה, ויוסיף בסוף הנוסח "לנו ולכל בני העיר הזאת".

דינים שונים

כט. עירוב התבשילין אינו מתיר להכין מיום טוב ראשון של ראש השנה ליום טוב שני או לשבת, אלא רק מיום טוב שני לשבת.

ל. העירוב מתיר גם לשטוף כלים מיום טוב לשבת.

